

KÚRIA

Bfv.I.163/2019/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2019. év július hó 9. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Mátészalkai Járásbíróság 15.B.440/2014/74. számú ítéletét, illetőleg a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.622/2017/4. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Mátészalkai Járásbíróság a 2017. június 22. napján kihirdetett, és a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.622/2017/4. számú végzése folytán 2018. január 23. napján jogerős 15.B.440/2014/74. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli, bűnsegédként elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont] és bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), ezért halmazati büntetésül egy év, végrehajtásában egy év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre és száznyolcvan napi tétel, napi tételenként 1.200 forint, összesen 216.000 forint pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén azt börtönben kell végrehajtani, és abból a terhelt a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, a pénzbüntetést pedig meg nem fizetése esetén fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A Nyíregyházi Törvényszék másodfokú határozata ellen a II. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára és b) pont ba) alpontjára hivatkozva.

Indokai szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás nem ad számot arról, hogy a II. rendű terhelt tudatában volt annak, miszerint az I. rendű terheltnek, mint tettesnek direkt módon szándékában sem állt a kölcsönök visszafizetése, holott a csalás bűnsege tudatának - többek között - át kell fognia a tettes célzatos, direkt szándékát, valamint a tettes által okozandó kár mértékét, mint a súlyosabb minősítést megalapozó tényállási elemet.

Hivatkozott arra, hogy a II. rendű terheltnek, mint az I. rendű terhelt munkáltatójának ahhoz, hogy állást tudjon foglalni abban, hogy az I. rendű terheltnek van, volt-e reális lehetősége a vád tárgyává tett kölcsönök (lízing, hitel) visszafizetésére, ismernie kellett volna az I. rendű terhelt vagyoni viszonyait, vagyoni helyzetét, lehetőségeit az általa munkáltatóként tudott vagyoni elemeken túl is, emellett a tényállás nem tartalmazza, hogy az I. rendű terhelt cselekményével milyen mértékű kárt szándékozott okozni a sértetteknek.

Miután megítélése szerint az elsőfokú bíróság csupán azt állapította meg tényként, hogy „a telefonos ellenőrzés során a II. rendű terhelt az I. rendű terhelt munkaviszonyát, ennek keretében a munkabérét a valótlan adatokat tartalmazó munkáltatói igazolásban foglaltak szerint visszaigazolta”, illetőleg „a II. rendű terhelt tudomással bírt arról, hogy valótlan tartalmú munkáltatói igazolást az I. rendű terhelt a gépkocsi vásárlásához nyújtott hitel felvétele során fogja felhasználni”, és nem tudta megállapítani, hogy a II. rendű terhelt tudta-e, hogy milyen értékű személygépkocsihoz, milyen önerő mellett, mekkora kölcsön- vagy hitelösszeg igénylésével, mekkora futamidőre igényelt kölcsönt, hitelt az I. rendű terhelt, ebből nem következik az, hogy a II. rendű terhelt tudatában lett volna a tettes szándékának a sértett tévedésbe ejtését és az okozandó kár mértékét illetően.

Kifejtette, hogy a tévedésbe ejtés még nem eredményez csalást, ahhoz szükséges a kár bekövetkezése is, amiről a II. rendű terhelt semmilyen ismerettel nem bírt, és magatartása az alanyi oldal ezen hiányosságai miatt nem tényállásszerű.

Ezért elsődlegesen azt indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróságnak az elsőfokú ítéletet helybenhagyó jogerős végzését, mint az anyagi jogot sértő rendelkezést változtassa meg, és a II. rendű terheltet bűncselekmény hiányában mentse fel a 2 rendbeli üzletszerűen, bűnsegédként elkövetett csalás büntetnének vádjá alól. Másodlagos indítványában az üzletszerűséget is vitatta, arra hivatkozott, miszerint a Kúria több ízben rámutatott, hogy főszabályként 2 rendbeli csalási cselekményt nem lehet üzletszerűnek minősíteni, ehhez legalább öt cselekmény szükséges, csak kivételesen minősíthető két rendbeli cselekmény üzletszerűnek, az elsőfokú bíróság azonban semmilyen olyan körülményt, tényállási elemet nem tárt fel, amely megalapozná a 2 rendbeli csalási cselekmény üzletszerű minősítését, és az indokolásban sem adott számot arról, hogy mely, általa megállapított tényállási elemekből vont le erre következtetést, emellett ezt a hiányosságot a másodfokú bíróság sem pótolta.

Ezért másodlagosan indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróságnak az elsőfokú ítéletet helybenhagyó jogerős végzését akként változtassa meg, hogy mellőzze a 2 rendbeli csalási cselekményt üzletszerűen elkövettként, a Btk. 373. § (4) bekezdés b) pontja szerinti minősítését, és az anyagi jogszabályoknak megfelelő minősítés mellett a védenca terhére enyhébb büntetést szabjon ki.

A Legfőbb Ügyészség a Be. 657. § (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

Kifejtette: az elsőfokú bíróság ítéletében - ugyan

ítéletszerkesztési hiba folytán nem tényállási, hanem a bizonyítékok értékelését tartalmazó részben (9. oldal ötödik bekezdés, 10. oldal harmadik bekezdés) - utalt arra, hogy a II. rendű terhelt jól ismerte az I. rendű terhelt anyagi és egyéb körülményeit, így tisztában kellett lennie azzal is, hogy a nagy összegű törlesztő részletek megfizetésére nem képes, és a tényállás a II. rendű terhelt tekintetében is tartalmazza a csalási cselekményekben való marasztaláshoz szükséges tényeket.

Álláspontja szerint felülvizsgálati indítványban írtakkal szemben a bíróság az általa megállapított tényállásból okszerűen következtetett a II. rendű terhelt bűnösségére, a 2 rendbeli csalás büntette kapcsán a bűnösségének megállapítására az anyagi büntetőjogi szabály megsértése nélkül került sor.

Utalt arra, hogy a bíróság ugyan az I. rendű terhelt mindkét vagyon elleni bűncselekményét üzletszerűen elkövetettnek minősítette, és ehhez igazodóan üzletszerűen elkövetett csalás büntetében mondta ki bűnösnek a bűnsegédként marasztalt II. rendű terheltet is, azonban a minősítő körülmény megállapításának ténybeli és jogi indokolását elmulasztotta, és az iratok tartalmából sem vonható le a tettes, és így a bűnsegéd részéről a rendszeres haszonszerzésre való törekvés. Álláspontja szerint azonban a minősítő körülmény téves megállapítása nem eredményezte a II. rendű terhelttel szemben törvénysértő büntetés kiszabását; a halmazati büntetésként irányadó három hónaptól négy és fél évig terjedő büntetési tételkereten belül kiszabott büntetés törvényes, eltúlzottan súlyosnak nem tekinthető.

Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt és a megtámadott határozatokat hatályukban tartsa fenn (BF.240/2019/1.).

A védő a Legfőbb Ügyészség indítványára írásbeli észrevételt tett, melyben kifejtette, hogy a II. rendű terheltnek olyan helyzetben kellett volna lennie, miszerint a tettes vagyoni helyzetét össze tudja vetni az I. rendű terhelt szándékával, az igényelt kölcsönök nagyságával, azok futamidejével, fizetendő részleteivel, az okozandó kár mértékével, e körben azonban - meglátása szerint - a jogerős ítélet nem tartalmaz semmilyen ténymegállapítást.

A Kúria előljáróban megjegyzi: bár a védő a felülvizsgálati indítványt a másodfokú határozat ellen terjesztette elő, annak tartalmából megállapítható, hogy az elsőfokú határozatot is támadta. Ezért a Kúria úgy tekintette, hogy a felülvizsgálati indítványt mind az elsőfokú, mind a másodfokú határozat ellen terjesztette elő.

A felülvizsgálati indítvány elbírálására a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulést tűzött ki, melyen a megtámadott határozatokat a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálta felül; emellett a 659. § (6) bekezdése alapján vizsgálta a 649. § (2) bekezdésében meghatározott esetleges eljárási szabálysértéseket is, illet azonban nem észlelt.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

II. rendű terhelt cselekvőségét az elsőfokú bíróság az ítéletének 5. oldal ötödik bekezdésében foglalta össze. Eszerint egyfelől azzal, hogy az I. rendű terheltnek hamis tartalmú munkáltatói igazolást állított ki, másfelől azzal, a telefonos visszaigazolás alkalmával az I. rendű terhelt munkaviszonyát és munkabérét a valótlan tartalmú munkáltatói igazolásban foglaltak szerint visszaigazolta, segítséget nyújtott az I. rendű terheltnek ahhoz, hogy a sértett hitelcégek megtévesztésével hiteleket vegyen fel, és ezzel kárt okozzon.

A felülvizsgálati ügyekben követett töretlen ítélezési gyakorlat alapján az irányadó tényálláshoz tartoznak mindazok a történeti tények, melyek ítéletszerkesztési hiba folytán esetlegesen nem a történeti tényállásban, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében szerepelnek (BH 2016.163.).

Ekként a Kúria a tényállás részének tekintette az elsőfokú ítélet 9. oldal utolsó bekezdéséből a „a vádlottak jól ismerték egymást, jól ismerték egymás körülményeit, így személyi, vagyoni, jövedelmi viszonyait is” szövegrészt, a 10. oldal harmadik bekezdését, amely ugyanezt a ténymegállapítást tartalmazza, továbbá a 11. oldal második bekezdését, mely szerint az I. rendű terheltnek a törlesztőrészletek fizetésére reális lehetősége nem volt, és a II. rendű terheltnek nyilvánvalóan tisztában kellett lennie azzal, hogy az I. rendű terhelt a személyi, vagyoni, jövedelmi körülményei mellett magasabb összegű törlesztőrészletek fizetésére nem képes.

E történeti tényállás szerint a II. rendű terhelt segítséget nyújtott az I. rendű terheltnek ahhoz, hogy mást - vagyoni, jövedelmi viszonyairól - tévedésbe ejtsen és ezzel kárt okozzon, így terhére a csalás bűncselekményének bűnsegédi alakzata maradéktalanul megállapítható volt.

A védő által leírt kifogásokkal szemben a bűnsegéd tudatának nem kell átfognia azt, hogy pontosan milyen tartalmú hitelszerződés megkötéséhez nyújt segítséget. II. rendű terhelt tudta azt, hogy az általa kiállított valótlan tartalmú munkáltatói igazolást az I. rendű terhelt gépkocsi vásárlásához nyújtott hitelfelvétel során fogja felhasználni, és az I. rendű terhelt által benyújtott

valótlan tartalmú munkáltatói igazolásban foglaltakat úgy igazolta vissza telefonon, hogy tudta egyfelől azt, hogy az valótlán adatokat tartalmaz, másfelől azt, hogy az I. rendű terhelt hitelkérelemre használja fel.

Ezzel a csalás elkövetéséhez - a hitelszerződés megkötéséhez - az I. rendű terheltnek mindkét esetben szándékosan segítséget nyújtott, mégpedig úgy, hogy bűnsegédi magatartása nélkül az I. rendű terhelt el sem tudta volna követni a csalási cselekményeket.

Téves a védő - és a Legfőbb Ügyészség - üzletszerűség hiányával kapcsolatos érvelése is.

Szemben a védő által kifejtettekkel, már egyetlen bűncselekmény elkövetése is megalapozhatja az üzletszerűséget, ha a körülményekből arra lehet következtetni, hogy az elkövető a rendszeres haszonszerzés érdekében további bűncselekményeket készült elkövetni (BH 2011.92., BH 2011.33.).

Az ítéleti tényállás alapján a rendszeres haszonszerzésre törekvés az I. rendű terhelt részéről megállapítható, mivel cselekményeit rövid időközön belül - 2011. december 12., 2012. február 29. - követte el, úgy, hogy az első cselekmény miatt a ... Bank Zrt. 2012. január 20-án a kölcsönszerződést felmondta.

Ez pedig egyértelműen arra utal, hogy az I. rendű terhelt rendszeres haszonszerzésre törekedett, és miután a II. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy az I. rendű terhelt az első kölcsönt sem tudja törleszteni, illetve visszafizetni, mégis segítséget nyújtott a második bűncselekmény elkövetéséhez, tisztában volt tehát a rendszeres haszonszerzésre törekvéssel is. Az pedig közömbös, hogy az elkövető saját vagy más haszna érdekében követi el a bűncselekményeket (BH 2008.174.).

Ezért a Kúria a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találva a Mátészalkai Járásbíróság 15.B.440/2014/74. számú ítéletét, illetőleg a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.622/2017/4. számú végzését a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a 458. § (3) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. július 9.

Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s. k. előadó
bíró, Dr. Vaskuti András s. k. bíró

A kiadmány hitelével:

Mátyás Gyöngyi
bírószági ügyintéző